

В.О. КІСТЯКІВСЬКИЙ **(150 років від дня народження)**

Кістяківський Володимир Олександрович – відомий фізико-хімік, академік УАН (1919) та АН СРСР (1929). Народився 12 жовтня 1865 р. в Києві. У 1889 р. закінчив Петербурзький університет. В 1903–1934 рр. був професором Петербурзького (Ленінградського) політехнічного інституту. В часи революції перебував в Києві, де 1919 р. його обрано дійсним членом Української академії наук. В травні 1922 р. повернувся в Петроград, до Політехнічного інституту, де організував лабораторію хімії та електрохімії. З 1930 р. В.О. Кістяківський – завідувач створеної за дорученням Президії АН СРСР Колоїдно-електрохімічної лабораторії, яку після переїзду до Москви разом з установами АН СРСР у 1934 р. перетворено в Колоїдно-електрохімічний інститут АН СРСР (нині – Інститут фізичної хімії та електрохімії ім. О.Н. Фрумкіна РАН у Москві), в 1934–1939 рр. В.О. Кістяківський був його директором.

Наукові праці в галузі електрохімії, колоїдної хімії, корозії металів, теорії рідини. Є засновником колоїдної електрохімії. Одним із перших (1889–1890) вказав на існування в розчинах іонних гідратів; відкрив (1904) правило залежності висоти капілярного підняття рідини при температурі кипіння від молекулярної ваги (правилу Кістяківського); пояснив явище пасивації металів утворенням тонкої оксидної плівки на їх поверхні (1908), створив та обґрунтував таблицю електродних потенціалів для низки металів (1910). Результати цих досліджень знайшли застосування в техніці гальваностегії та при рафінуванні металів (1929–1939). Має державні нагороди, член низки академій наук і наукових товариств. Помер 19 жовтня 1952 р. у Москві.

Володимир Олександрович – представник яскравої української династії вчених і громадських діячів Кістяківських. Так, його батько, Кістяківський Олександр Федорович (1833–1885) – відомий український вчений-криміналіст, історик права, професор Київського університету. Брати: Кістяківський Богдан Олександрович (1868–1920) – правознавець, філософ, соціолог, академік УАН (1919); Кістяківський Ігор Олександрович (1876–1940) – державний секретар та міністр внутрішніх справ Української Держави (1918). Племінники: Георгій Богданович Кістяківський (George Kistiakowsky) (1900–1982) – американський фізико-хімік, учасник

Манхеттенського проекту, розробник атомної бомби імпульсивного типу, радник президента США Д.Ейзенхауера у справах національної політики і техніки; Кістяківський Олександр Богданович (1904–1983) – український біолог, орнітолог, доктор біологічних наук, професор. Дочка Георгія Кістяківського – Віра Георгіївна Кістяківська (н. 1928 р.) – фізик, член Американського фізичного товариства та Американської асоціації сприяння розвитку науки.

Ю.І. Мушкало

П.Т. ТРОНЬКО **(100 років від дня народження)**

В липні цього року минуло 100 років від дня народження історика, вченого-краєзнавця, доктора історичних наук (1968), академіка НАН України (1978), заслуженого діяча науки і техніки УРСР (1990), Героя України (2000) Петра Тимофійовича Тронька. Народився він 12 липня 1915 р. в селі Заброди Харківської області. Учасник Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр.: брав участь в обороні Києва і Сталінграда, визволенні Ростова-на-Дону, Донбасу, звільненні Києва. Закінчив 1948 р. Вищу партійну школу у Москві та Київський університет (екстерном). В 1951–1961 рр. – на партійній роботі, 1961–1978 рр. – заступник Голови Ради Міністрів УРСР з освіти і культури. В 1978–1979 рр. він – віце-президент АН УРСР, 1980–1988 рр. – завідувач відділу регіональних проблем історії України, з 1988 р. – радник Інституту історії НАН України.

За його поданням прийнято низку урядових постанов: «Про увічнення пам'ятних місць, зв'язаних з історією запорізького козацтва» (1965), «Про видання історії міст і сіл України «у 26 томах» (1962), «Про створення музею архітектури і побуту України» (1969) та інші. Завдяки П.Т. Троньку відтворено та реставровано чимало пам'яток історії та культури України. Він – автор та співавтор понад 600 наукових праць, зокрема «Пам'ятки історії та культури Української РСР. Каталог-довідник» (1987 р., головний редактор), «Історичне краєзнавство в Українській РСР» (1989 р., співавтор), «Репресоване краєзнавство (20–30-ті роки)» (1991 р., голова авторського колективу), «Увічнена історія України» (1992 р., співавтор), «Краєзнавство у відродженні духовності та культури» (1994), «Навічно в пам'яті народній» (1995), «Згадаймо всіх поіменно» (2001).

Був членом редколегій і редакційних рад низки багатотомних видань «Історія